ସାହିତ୍ୟ ସୌରଭ

ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ
ସଭିଏଁ ପଢ଼ନ୍ତୁ, ସଭିଏଁ ବଢ଼ନ୍ତୁ

ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ
ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ
ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରାଧିକରଣ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସାହିତ୍ୟ ସୌରଭ

ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ

ସଂପାଦକମଣ୍ଡଳୀ:

ଡ. କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଟିକାୟତରାୟ

ଡ. ମୀନାକ୍ଷୀ ଦାସ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିପିନବିହାରୀ ବିଶି

ଡ. ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ

ଶ୍ରୀମତୀ ସ୍ମିତା ପଟ୍ଟନାୟକ

ସମୀକ୍ଷକମଣ୍ଡଳୀ:

ଡ. ରତ୍ନାକର ଚଇନି

ଡ. ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

ଡ. କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଟିକାୟତରାୟ

ସଂଯୋଜନା:

ଡ. ପ୍ରୀତିଲତା ଜେନା

ଡ. ତିଳୋତ୍ତମା ସେନାପତି

ପ୍ରକାଶକ:

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ମୁଦ୍ରଣ ବର୍ଷ : ୨୦୧୦

: ୨୦୧୭

ମୁଦ୍ରଣ :

ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିକ୍ରୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ

ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ

ସଭିଏଁ ପଢ଼ନ୍ତୁ, ସଭିଏଁ ବଢ଼ନ୍ତୁ

ଜଗତମାତାଙ୍କର ଚରଣରେ ଅଦ୍ୟାବଧି ମୁଁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଭେଟି ଦେଉଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହେଉଛି । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ଭେଟି ମୁଁ ଯେ ଜଗତ ସମ୍ମୁଖରେ ଥୋଇପାରିବି, ତାହା ମୋର ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉନାହିଁ । ଏଥିରେ ରହିଛି ମୋର ସମଗ୍ର ରଚନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ କରିବାର ଚାବିକାଠି । ଯେଉଁ ନୂଆ ଦୁନିଆ ପାଇଁ ମୁଁ ଛଟପଟ ହେଉଛି, ତାହା ଏହିଥିରୁ ହିଁ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ଏହା ମୋର ଅନ୍ତିମ ଅଭିଳାଷ କହିଲେ ଚଳେ ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ

ପ୍ରସ୍ତାବନା

ଆମ୍ଭେ ଭାରତବାସୀ ଭାରତକୁ ଏକ ସାର୍ବଭୌମ, ସମାଜବାଦୀ, ଧର୍ମ ନିରପେକ୍ଷ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ରୂପେ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ ନେଇ ଓ ଏହାର ନାଗରିକଙ୍କୁ

- ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ନ୍ୟାୟ ;
- ଚିନ୍ତା, ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଧର୍ମୀୟ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଉପାସନାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ;
- ସ୍ଥିତି ଓ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ସମାନତାର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତଥା ;
- ବ୍ୟକ୍ତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ନିଶ୍ଚିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରାତୃଭାବ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ

ଏହି ୧୯୪୯ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ ଆମର ସଂବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାରେ ଏତଦ୍ୱାରା ଏହି ସଂବିଧାନକୁ ଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରଣୟନ କରୁଅଛୁ ଏବଂ ଆମ ନିଜକୁ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛୁ ।

୫୧ (କ) ଧାରା : ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

(କ) ସମ୍ବିଧାନ ମାନି ଚଳିବା ଏବଂ ଏହାର ଆଦର୍ଶ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପତାକା ଓ ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା;

(ଖ) ଯେଉଁ ସବୁ ମହନୀୟ ଆଦର୍ଶ ଆମ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିଥିଲା, ତାହାକୁ ସ୍ମରଣ ଓ ଅନୁସରଣ କରିବା;

(ଗ) ଭାରତର ସାର୍ବଭୌମ, ଏକତା ଓ ସଂହତିର ସୁରକ୍ଷା କରିବା;

(ଘ) ଦେଶର ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରିବା ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଜାତୀୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା;

(ଙ) ଧର୍ମଗତ, ଭାଷାଗତ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଭିନ୍ନତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଭାରତର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ଓ ଭ୍ରାତୃଭାବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ନାରୀଜାତିର ମର୍ଯ୍ୟାଦାହାନିସୂଚକ ବ୍ୟବହାର ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା;

(ଚ) ଆମର ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବାନ ଐତିହ୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା;

(ଛ) ଅରଣ୍ୟ, ହ୍ରଦ, ନଦୀ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସମେତ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ଓ ଉନ୍ନତି କରିବା ଏବଂ ଜୀବଜଗତ ପ୍ରତି ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା;

(ଜ) ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ, ମାନବବାଦ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା ଓ ସଂସ୍କାର ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କିରବା;

(ଝ) ସର୍ବସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତିର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଓ ହିଂସା ତ୍ୟାଗ କରିବା;

(ଞ) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସମଷ୍ଟିଗତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନ କରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମ ଦେଶ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଓ କୃତିତ୍ୱର ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନକୁ ଅବିରତ ଉନ୍ନତି କରିପାରିବ;

(ଟ) ମାତା ବା ପିତା ବା ଅଭିଭାବକ, ତାଙ୍କର ଛଅ ବର୍ଷରୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସନ୍ତାନ ବା ପାଳିତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭର ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେବା।

ମାତୃଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଶିଶୁଟି ପରିବେଶରୁ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଭାଷା ଶିଖେ ଓ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ତାହା ତା'ର ମାତୃଭାଷା । ସାଧାରଣ ଭାବେ ଶୁଣିଶୁଣି ଗୋଟିଏ ଭାଷାକୁ ଶିଖିହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ବିଶେଷ କରି ମାତୃଭାଷାର ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମହତ୍ତ୍ୱ ରଖେ ।

ମାତୃଭାଷା ଶିକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ଭାଷାକୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦାସଂପନ୍ନ, ମାନକ ତଥା ଶୁଦ୍ଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଦକ୍ଷତା ଅର୍ଜନ କରେ ।

ମାର୍ଜିତ ଓ ଲୋକ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦର ସମନ୍ୱିତ ପ୍ରୟୋଗରେ ଅଧିକ ସହଜ ଓ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଏ ।

ନିଜ ଭାଷାର କବିତା, ଗଳ୍ପ, ପ୍ରବନ୍ଧ ନାଟକ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବୁଝିବାର ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବକୁ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ଅନୁଭବ କରିବାର କ୍ଷମତା ମିଳେ । ଫଳରେ ଅନ୍ୟ ଭାଷାର ସାହିତ୍ୟ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଭାବବୋଧରେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନିଜ ଭାଷାର ଗଠନ, ପ୍ରୟୋଗ ଓ ସ୍ୱରୂପକୁ ଜାଣି ସେହିପରି ଅନ୍ୟଭାଷାର ବୈଚିତ୍ର୍ୟକୁ ଓ ତହିଁରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ସହଜରେ ବୁଝିପାରେ । ଫଳରେ ଅନ୍ୟ ଭାଷା ଶିଖିବା ମଧ୍ୟ ସହଜ ହୁଏ ।

ସାହିତ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ସହ ଆଦର୍ଶ ତଥା ମାନବବାଦୀ ଚେତନାର ବିକାଶ ଫଳରେ ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ତିଆରି ହୁଏ ଏବଂ ଉତ୍ତମ ନାଗରିକ ଭାବେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିକାଶ ଓ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ସହାୟକ ହୁଏ ।

ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ସ୍ୱାଭିମାନ ସୃଷ୍ଟି କରି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ସଫଳତାର ଶୀର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଥାଏ । ସର୍ବୋପରି ଗୋଟିଏ ଭାଷାହିଁ, ସେହି ଜାତିର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ସ୍ୱଷ୍ଟକରେ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦାପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ତେଣୁ ମାତୃଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରତିଟି ମଣିଷପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମେ କୃତଜ୍ଞ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ହଜାରବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକାଳ ଧରି ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ, ବିଦ୍ୱାନଗଣ ଲେଖନୀ ଚାଳନା କରିଛନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛୁ । ଯେଉଁ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କ ରଚନାରୁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟିପାଇଁ ଶୀର୍ଷକମାନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ସାନ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମଗ୍ର ରଚନାକୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ସହୃଦୟତାର ସହ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ			ପୃଷ୍ଠା
କବିତା	**କବି**		
କଳାମାଣିକରେ	ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର	–	୧
ତାରା–ସୂର୍ଯ୍ୟ	ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର	–	୫
ଦେଖିନାହିଁ କେତେ ଦିନୁ ଖଣ୍ଡଗିରି	ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ	–	୮
କହିବି କଥାଟି	କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀ ସାବତ	–	୧୪
ଛୋଟ ମୋର ଗାଆଁଟି	ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ	–	୧୯
ବାଲୁତ ବୀର ସେ	ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ	–	୨୩
ଛୋଟରୁ ବଡ଼	ଡ. ଜାନକୀବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତି	–	୨୮
ତଟିନୀର ଖେଦ	ଡ. ମହେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି	–	୩୨
ପ୍ରବନ୍ଧ	**ଲେଖକ**		
ରାମାୟଣ କଥା	ମଧୁସୂଦନ ରାଓ	–	୩୭
ସତ୍ୟର ପୂଜାରୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ହରିହର	ବିନୋଦ କାନୁନ୍‌ଗୋ	–	୪୫
ମୃତ୍ୟୁ ବିଜୟୀ ବାଳକ	ଚିନ୍ତାମଣି ବେହେରା	–	୫୩
ସଡ଼କ ନିରାପତ୍ତା	ଡ. ଲିଙ୍ଗରାଜ ରଥ	–	୬୧
କାଠରୁ ଭାତ, ଘାସରୁ ଦୁଧ, ବାୟୁରୁ ଚିନି	ଡ. ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର	–	୬୯

କାହାଣୀ ଓ ଗଳ୍ପ	ଲେଖକ	
ମାଡ଼ହାଣ୍ଡି କଥା	ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ	– ୭୬
ଏ ମଣିଷକୁ ପଥର କଲା କିଏ	ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର	– ୮୫
ବିପନ୍ନର ଉଦ୍ଧାର	ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ	– ୯୩
ମନରେ ଆସୁ ମୋ' ଭଲ ଭାବନା	ଡ.ଚକ୍ରଧର ବିଶ୍ୱାଳ	– ୧୦୦

ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଜୀବନୀ

ମୋ' ପିଲା ବେଳ କଥା — ରମା ଦେବୀ – ୧୦୭
ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ — ଦାଶ ବେନ୍‌ହୁର୍ – ୧୧୨
ମୁକ୍ତିଯୋଦ୍ଧା ଜୟୀ ରାଜଗୁରୁ — ବୀରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି – ୧୧୮

ଏକାଙ୍କିକା

ଆମେ ଧରଣୀ ବୁକୁର ଶିଶୁ — ଭାସ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର – ୧୨୬
ଦରଜା ଖୋଲି ଦେବା — ଡ.ନାରାୟଣ ସାହୁ – ୧୩୬